

V času od 6. aprila dalje se je vršil tečaj za šolsko administracijo in to 4 večere zapored. Udeležencev je bilo okrog 35.

Najvažnejše delo odseka v tem letu je bila Spomenica, ki so jo podpisale vse važne organizacije in ustanove, kot tudi posamezniki. Glavni namen te je bil, da se javnost bolj zainteresira za naše razmere ter da opozori odločilne osebe za naše nastavitve. Deputacija dveh tovarišic in tovariša je osebno nesla več spomenic v Beograd ter jo izročila pomočniku prosvetnega ministra, ministru dr. Korošcu, poslancem in senatorjem.

Izdana je bila še brošura, ki je bila razposlana vsem važnejšim ustanovam. Izdala se je pod naslovom »Brezposelno učiteljstvo in naše šolstvo«. V njej je več sestavkov pod naslovi »Zakaj se javljamo«, »Upravičenost naših zahtev«, »Narodni, gospodarski in vojaški interes«, »Statistični prikaz brezposelnosti«, »Socialno stanje«, »Potreba depolitizacije«.

Brošura in spomenica sta bili poslani tudi zagrebškemu društvu brezp. učit., ki je pripravljeno sodelovati z našim odsekom.

Za svoje člane je dosegel odsek razne ugodnosti:

Sekcija JUU je preskrbela dvema tovarišema mesto v šolskem radiu, a dve sta dobili pri njej pisarniško mesto.

Narodno gledališče v Ljubljani nam je dovolilo znižano vstopnino, prav tako smo dobili popust v Sentskobenjski knjižnici. Mestno kopališče nam je dalo vsak mesec najmanj 30 vstopnic. Slovensko planinsko društvo je dovolilo, da postanejo naši člani tudi njihovi člani.

V radiu so nastopili naši člani(ice) z igrami: Albrecht »Koren-lečen«, Košmrj »Jurček-milijonar« in »Tri želje«.

Kolo jug. sester je sprejelo dve naši članici v svojo kolonijo za nadzornici. Kr. banska uprava je izdala na prošnjo sekcije dovoljenje hospitaliranja na narodnih šolah v dravski banovini. Tako je hospitaliralo okrog 30 članov(ice) odseka pod nadzorstvom g. nadzornika Drnovška v Ligoj pri Vrhniki.

Odsek brezp. učit. abit., administrativna edinic Maribor je imela od občnega zbora, z dne 16. oktobra 1936, sedem odbojnih sej, enajst članskih sestankov s predavanji: Pomen odseka in program dela (tov. Graman), Kulturno delo odseka (tov. Eržen), Program dela soc. zašč. krožka (tov. Jurca), Organizacija učiteljstva in njene kulturne in socialne ustanove, način njenega dela (tov. Hočevar), Današnji vzgojni problemi (prof. Šilih), Novejša psihologija in vzgajanje (tov. Kociper), Kritična obdelava lista »iz naših poljan« (tov. Eržen), O življenjski šoli (tov. Ledinek), Iz šolske prakse na enorazrednici (tov. Kopriva), Sodobno učit. delo (tov. Vranc). Poleg navedenih predavanj je soc. krožek priredil tedenske sestanke, kjer se je govorilo o prosvetnih prilikah v posameznih banovinah.

ODSEK UČITELJIC

Po sklepu banovinske skupščine 1936. se je ustanovil pri sekciji za dravsko banovino odsek učiteljic.

Ker na prvi seji, ki jo je sklicala sekcija, ni prišlo med tovarišicami do načelnega soglasja, so se kooptirale še nekatere tovarišice iz Ljubljane in okolice. Na drugi seji se je konstituiral odbor, ki pa se je na tretji seji pregrupiral in ustalil sledeče: predsednica: tov. Pianecki Zora, podpredsednica: tov. Likar Jela, tajnica Kamenšek Ida, odbornice: tov. Franja Zavrtanova, tov. Menaša Helena, tov. Celnar Ana, tov. Lukič Kristina in tov. Gradišar Ana.

Na tretji seji je sestavil odbor okvirni delovni program, ki ga je sekcija razposlala sreskim društvom, da zavzamejo od odseka in osnutka programa svoje stališče.

Od 34 sreskih društev je dobil odsek 17 odgovorov, in sicer 15 pozitivnih z imeni poverjenic in 3 negativne.

Odsek je po pravilih JUU predložil 29. maja 1937. svoj okvirni program upravnemu odboru, ki je odobril vse 4 točke programa brez izprememb. Nekatera sreska društva odklanjajo odsek učiteljic v okviru JUU, češ, da pomeni nepotrebno cepitev sil.

Zamisel odseka učiteljic je izšla iz vrst tovarišic in je potreba časa. Učiteljice so bile v zadnjih letih premočkrat prikrajšane v svojih pravicah. Potreba je torej, da aktiviziramo njihove tvorne in hotne sile, da tudi same aktivno sodelujejo pri delu za dosego svojih upravičenih zahtev ter si z delom v

učiteljskih vrstah ustvarijo primeren ugled in položaj. Vse to pa bo le mogoče, če se bodo sestajale v svojem odseku, proučevale zadeve, ki so v njihovem interesu ter se tako urile za delo v organizaciji.

Namen odseka učiteljic je vzgoja generacij, ki ne bi prepuščale vso borbo za pravdo moškim tovarišem, temveč bi tudi same povzdignile svoj glas za izboljšanje svojega položaja in za svoje pravice, zlasti kadar se čutijo posebej prizadete.

Zal doslej v vrstah učiteljic še ni pravega razumevanja in navdušenja za nove naloge. Sekcijski odsek je sicer razposlal osnutek programa, a pobud in predlogov od sreskih odsekov ni prejel. Kar mu otežuje delo in stik s tovarišicami. Poudarjamo, da nočemo cepitve sil, temveč zavestno in lepo sodelovanje s tovariši v stanovskih vprašanjih.

Najbolj potrebna in umestna akcija je bil vsekakor predlog za resolucijo proti celibatu učiteljic. Iz predloga bi bile tovarišice mogle razbrati resnost našega prizadevanja in položaja svojega spola. Celotno iz vrst brezposelnih abiturientk je izšel članek v »Tovarišu«, ki je odobral stališče odseka.

Za prihodnje leto je pripravil sekcijski odsek podoben delovni načrt za sreska društva, ki ga bomo razposlali sreskim društvom in poverjenikom v razpravo. Odbornice odseka so pazile, da bi podrobni načrt ne nalagal tovarišicam prisiljenega dela, temveč bi zbujal njihove naravne sile in njihovo prirodno zanimanje.

Sekcijski odsek pa bi prosil iz dela in izkustev tovarišic čim več kratkih in jedrnatih poročil, kar je potrebno zaradi medsebojne povezanosti in izpopolnjevanja.

ODSEK ZA STROKOVNE NADALJEVALNE ŠOLE.

Odsek je sklical posvetovanje učiteljev strokovno nadaljevalnih šol, ki je bilo 29. avgusta 1936. Udeležilo se ga je 27 učiteljev iz raznih krajev dravske banovine. Na sestanku so se razgovorili o aktualnih zadevah strok. nadaljevalnega šolstva in so bili sprejeti koristni sklepi, ki jih je skušal odsek realizirati. Odsek je posredoval, da se ne bi znižali honorarji, dalje za objektivno nameščenje učnih oseb na strok. nadalj. šolah ter za izpremembo pravilnika in učnih načrtov. Sodeloval je v anketi o vajeniških vprašanjih, ki jo je sklicala delavska zbornica.

EKSKURZIJSKI ODSEK

Odbor E. O. je imel 6 sej, na katerih je pripravljali smučarski tečaj in dve pedagoški ekskurziji.

1. Smučarski tečaj, ki bi se imel vršiti na Vel. Planini v času božičnih počitnic, je odpadel radi neugodne zime.

2. Za maj se je pripravljala pedagoška ekskurzija v ČSR. Radi slabega odziva (14 prijavljenec), je bila odpovedana.

3. Izvedla pa se bo ekskurzija na mednarodni pedagoški kongres in svetovno razstavo v Parizu. Vršila se bo v dneh od 20. do 31. julija. Udeleži se je 63 učiteljev in učiteljic iz vse države. Vodil jo bo tov. Mazi Vilko, učitelj gluho-nemne v Ljubljani. Udeleženci se bodo peljali preko Avstrije, Švice, Francije in Nemčije ter si ogledali poleg Pariza še Salzburg, Innsbruck, Zürich in München. — Odbor se je obrnil na učiteljska društva v omenjenih krajih radi prehrane, prenočišč in vodstva pri ogledu mest ter stopil v stik s kongresnim odborom v Parizu.

4. E. O. bo organiziral tudi ekskurzije o priliki II. vseslov. pedološkega kongresa v Ljubljani.

ZAKLJUČEK.

Gornje poročilo podaja zgolj okvirno delo sekcije. V podrobnosti se tako z ozirom na čas kakor na prostor nisem mogel spuščati. Vendar poročilo v zadostni meri prikazuje vso intenzivnost dela in resnost časa, v katerem se to delo vrši. Majhni uspehi, ki jih s tem delom dosegamo, pa nam nalagajo pred vsem nalogo, iskati novih možnosti in načinov, da dosežemo uresničenje naših zahtev v korist šoli in stanu. Ko ocenjate danes, tovarišice in tovariši, kot opolnomočeni zastopniki sreskih učiteljskih društev in članstva dravske banovine delo sekcije, pričakujemo od Vas poleg sodbe o delu samem tudi nasvetov in iniciativ za delo v tekočem letu, ki naj bi nam prineslo več uspehov, kakor smo jih želi letos.

Naša smer

Na vseh krajih poloble, na jugu, zapadu in vzhodu Evrope, na Ognjeni zemlji in Daljnem istoku, v Indiji in v Afriki grme proti nebu spevi junaških čet, ob zemljo udarjajo koraki mož in zvoki fanfar in divji vzkliki slavijo domovino.

Domovina! Tisočkrat opevana in čašćena, mati narodov, z znojem delavcev in s krvjo vojakov oplojena, ki daje življenje in sprejema žrtve in čašćenje, ki ji služijo vsi narodi in ji duhovni vseh narodov blagoslovljajo nove čete.

Mnoga pokolenja so se zrušila v prah, legije borec so obležale po bojiščih, njihov zadnji vzdih je slavil domovino. — Živi so gradili nove hrame slave.

Tudi naša domovina je prejela enake žrtve in zasluži enako čašćenje, enaka čustva gore zanjo in sto tisočih tvorijo njene zveste čete, ki se bore na vseh področjih duha in dela, za njeno čast in napredek!

Jugoslavija! Krasno ime, ki buri in pomirja in je enako toplemu imenu materinemu. Pod nebom letajo letala in srce letalca je enako srcu mornarja in delavca in učitelja,

ki zidajo temelje nove moči in njene večje slave.

Iz njenih polj rastejo žita in sladki soki dreves in trav, njeni vrelci dajejo zdravje in rude ustvarjajo nova orodja, boljša in donosnejša. Domovina rodi in daje, sprejema in vrača, zahteva in ponuja svojim delavcem.

Saj je domovina mati, ki daje svojemu narodu kruh, ki mu ustvarja blagostanje in je neizčrpna v svojih darovih. Leto za letom rodi gore rumenega žita in sladkega sadja, iz njenega osrčja dvigajo zlato in bogastvo, in iz njenih rek in gozdov priteka blagostanje. Domovina zahteva delavcev! Dobrim delavcem stotero vrača.

Dan za dnem se v njenih učilnicah pripoveduje beseda ljubezni in zvestobe do te zemlje, do njene slave prošlosti in boljše bodočnosti, učiteljstvo orje brazde duha v mlada srca in beseda učiteljev bo čez čas postala beseda narodova.

Ni je enake besede učiteljevi, kakor materin! Razpršeni po rodni poljih in krških planotah prislukujejo utripanju zemlje in njenim zahtevam, usmerjajo rod v tok,

ki bo željan in zmožen darovati svoje moči domovini.

Kdor seje, žanje. Učiteljstvo seje, pa ne žanje! Da bi učiteljstvo obdelovalo zemljo, sad ne bi izostal. A tako je njegova usoda v rokah tistih, ki jim je učitelj dal prvo izobrazbo in so se povzpeli na topla in udobna mesta v vrhovih družbe, odkoder zaničljivo gledajo svojega učitelja, kakor nevaležni sin beraškega očeta, ko ga je doštudiral.

Učiteljstvo je živelo z zemljo in z narodom na njej, učiteljstvo je vzgojilo rod, ki je razbil suženjske okove in ustvaril svobodo, da danes poedinci svobode in kruha pijani zavirajo zdrav umstveni in telesni narodov razvoj in sodijo učiteljstvu nemilo in beraško usodo.

Srbski učitelji so bili vodje komitskih čet, so bili klicarji k svobodi in duhovnim ustvaritvam; tudi v svobodni domovini vodi učiteljstvo narodove sile, stremeeče k višji in kulturnejši obliki življenja.

Ako smo danes lačni, ne dolžimo domovine nevaležnosti, saj domovina daje in rodi leto za letom, je neizčrpna v svojih dobrinah in ima za vse dovolj.

Zato mi še vedno dvigamo prapor domovinske ljubezni in se družimo v njene zveste čete in naš krik ljubezni do nje doni s krikom drugih, večjih narodov, v njeno slavo.

Šolskemu nadzorniku Rajku Gradniku ob upokojitvi

Težko je vsakemu, ko zapušča hram, kjer je preživel mlada leta, delal, oblikoval sebe in druge.

Tako težko je bilo nepričakovano upokojenemu sres. šol. nadz. R. Gradniku.

Tov. Rajku Gradniku je tekla zibel v Medani na Goriškem pred 57. leti. Rojenice so mu prisodile, da bo vzgojitelj. Ko je dovršil potrebne studije, je vstopil na učiteljske v Kopru, kjer je l. 1899. položil maturo.

Še isto leto je dobil mesto učitelja v Košani na Notranjskem. Usoda ga je zanesla na Bled, kjer je postal nadučitelj. Med vojno so ga vtaknili v vojaško suknjo. Ker je bil zaveden Jugoslovčan, je moral kot tak mnogo pretrpeti na ljubljanskem gradu, kjer je bil dolgo časa zaprt.

Vrnil se je na Bled, kjer si je ustvaril prijeten dom. Jeseni leta 1934. je bil imenovan za sreskega šol. nadzornika za radovljiski okraj.

Ta naloga ni lahka, a nadzornik Gradnik jo je z njemu lastno prijaznostjo izvrševal v zadovoljstvo vseh.

Tov. Gradnik je bil mnogo let vodja obrtno-nadaljevalne šole na Bledu in si je pridobil mnogo zaslug za vzgojo trgovskega in obrtniškega naraščanja.

† Julči Kocijančičevi v slovo

Trzinška šola se je za 50letni jubilej slavnostno odela v cvetje in zelenje, in ko so se prižigale zvezde na nebu, so zažarela njena okna kakor močen svetilnik, a tretji večer je pa legla nanjo temna noč.

V tem domu si Ti, draga tovarišica, 28 let prižigala luč v svetilniku, prilivala vedno novega olja, da je njegova svetloba postajala vedno močnejša, njegovi žarki vedno silnejši. — Vse svoje življenje si dala za Tebi tako drago mladino; bila si kakor sveča z živim plamenom ljubezni, žrtvovanja in odpovedi.

Rojena l. 1885. si začela službo narodu leta 1905, kot začasna učiteljica na Bučki; a l. 1907. si šla učiti mladi rod na Studenec pri Krškem. Od l. avgusta 1909. leta dalje pa si dajala vso svojo ljubezen trzinški mladini.

O Tebi vedo vsi le eno, da si bila vsem najboljša mati. Kot čebelica vedno neumorno pri delu, povsod, kjer so bili pomoči potrebni, če več ne, vsaj z dobro besedo. Tvoje delo ni ostalo le v šoli — tvoja ljubezen je bila vseobsežna; zato si se rada udeleževala v vseh krajevnih organizacijah, s posebnim veseljem si vodila gospodinjstvo nadaljevalne tečaje. — Od Tebe ni nihče odšel praznih rok — zato si postala vsem Trzincem nekaj velikega, vzor čiste, nesebične ljubezni, zraven pa vsa tiha in skromna.

Dostikrat je bilo Tvoje delo prenaporno; ves dan šolo, zvečer gospodinjstvo nadaljevalni tečaj, vmes pa še upraviteljski posli. Zato ni čuda, če so ob tolikem trudu ope-

A naš narod na njej?! Je vreden obsodbe? Je on kriv naše usode?

Bratje smo z malimi in sodelavci vseh, ki hočejo narodov dvig, ki hočejo udariti v čas udarec svojega duha in moči, ki hočejo izkoristiti svoje življenje za človečanske cilje.

Naše delo je v opreki z onimi, ki rušijo učiteljsko skupnost in zavirajo sedanjo smer šolstva, ki služi domovinski in narodni misli. Učiteljstvo se zaveda, čemu vsa gonja proti njemu in šoli, in kakšen je njen notranji, najgloblji in pravi nagib.

Toda, tu je črta, preko katere ne more ne eden, ne drugi!

Zavedamo se, da naš nizki gmotni in nestalni položaj ni volja naroda, ni krivda domovine, nego je tiranska volja nekaterih. Vemo, da je jedro naroda — kmetski in delavski stan — dobro, da ono tega našega stanja ne želi, a tudi izpremeniti ne more. Vemo tudi, da vrhovi hočejo zrasti nebu pod oblake, a je usoda taka, da ni še nobeno drevo zrastle do neba.

S teh vidikov gledamo mi na narod, domovino, naše delo in naš kruh.

Veliko, slavno in dobro upravljanje domovino, v pravični skupnosti živeti vseh stanov naroda!

Temu cilju bo tudi nadalje posvečeno vse naše delo!

Duže Budak.

Kot praktičnemu vzgojitelju mu je bilo dobro znano, da je mladina dovzetna za vse lepo in dobro in da je treba v njenih srcih vžgati ljubezen do naroda in domovine.

Kot šol. nadzornik in upravitelj je bil uviden vodja svojega učiteljstva, iskren tovariš in dobrohoten svetovalec. Zato mu je učiteljstvo vsega sreza priredilo poslovljni sestanek v Zirovnici. Udeležilo se ga je 77 učiteljev iz najoddaljenejših krajev.

V lepem nagovoru se je poslovlil od tov. nadzornika predsednik sres. učiteljskega društva Radovljica, tov. Zvan Andrej.

Prikazal je usodo učitelja idealista, ki daje svoje duševne in telesne sile narodu, ki je iz njega zrastle. Usoda pa mu povzroča skeleče rane in bije po njem, da doživi največkrat ponižanje in preganjanje. Taka je usoda, ki je bila z učiteljstvom rojena in bo z njim najbrže tudi umrla. In morda je baš naš stan tisti, ki mu je tovarišstvo tako globoko v srcu, da se izruvati ne da. — Tovariš nadzornik! Član tega nerazrušnega tovarištva si tudi Ti. Vsa dobra in zla usoda nam je skupna. Tovariš med tovariši si bil in si odkar Te poznamo. Niti starostne razlike, niti položaj Te nista nikoli delila od nas. Med nas si se šel in mi smo Te imeli za svojega. Nisi bil mrkega čela, dvakrat višji od navadnih zemljanov, temveč človek prijazne tovariške besede. Radi smo Te imeli kot nadzornika in tovariša na učiteljskih zborovanjih. Delal si z nami za skupen cilj, močno organizacijo, dobrobit stanu, naroda in domovine. Zato se danes, ko odhajš iz naših aktivnih vrst, poslavljamo od Tebe s tovariškim srcem, želeč, da Te pospremimo v začetek nove življenjske dobe.

Tudi v narodnih in kulturnih društvih se udeležuješ nadz. Gradnik z veliko vnamo. Saj ni na Bledu skoraj nobenega društva, kjer ni odbornik ali član. Mnogo napornega, a tudi uspešnega dela je izvršil kot dolgoleten poverjenik Slov. Šol. Matice.

Posebno ljubi prirodo in ni je skoro šole, ki bi imela tako bogato zbirko rudnin kot jo ima blejska.

Ob upokojitvi mu vsi tovariši, prijatelji in znanci želimo, da bi ob strani svoje ljube soproge — učiteljice in hčerkice užival sadove svojega dela.

Odličnemu vzgojitelju, tovarišu nadzorniku in narodnemu borcu, ki je znal čas izpolniti z delom, kličemo:

Uživaj mnogo sončnih let v plačilo!

šale Tvoje telesne moči. In vendar si le dvakrat v poslednjih 10 letih prosila za dopust, l. 1930. in letos, ko Te je zastarana bolezen, oslabelelost srca, le že preveč mučila. Vtiho-tapile so se v Tvoje telo še druge bolezni, da si morala iskati pomoči v bolnici. Ko se Ti je v juniju zdravje nekoliko zboljšalo, nisi več mogla strpeti brez Trzina. Vedela si, da se pripravljamo za 50letni jubilej šole in zato si hotela biti med svojimi sedanjimi in nekdajnimi učenci in skupno z njimi proslavljati najlepši praznik trzinške šole. Navidezno vsa čila, si začela skrbno pripravljati šolsko razstavo. Rekla si: »Ko bo vse končano, bom pa počivala«. Res, vse jubilejne slovesnosti so potekle v najsvetelnejšem razpoloženju, tedaj pa je Tvoje zlato srce na Vidov dan popoldne, zadeto od kapi, nenadoma prenehalo biti. Strašno je odjeknila Tvoja nenadna smrt po vasi, ki je bila še vsa prežeta od jubilejnih slavnosti.

Prej kot smo vsi mislili, Te je Bog poklical po zasluženem plačilo in Ti naklonil večni počitek.

Zadnjič je počivala med svojimi Trzinčci, ki so jo trumoma kropili in jo vso obdali z venci. Prav tako se je ves Trzin zbral k njenemu slovesu v sredo 30. junija. Tudi okoliško učiteljstvo s svojim nadzornikom Škuljem je bilo v obilnem številu zastopano pri pogrebu.

Slovo pred šolo: Poslovljni govor šol. upravitelja A. Intiharja in malega učenca je vzbudil v nemi množici glasno ihtenje. Po